วิเคราะห์บทเพลงร้องพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วง

An Analysis of Zhuangzu Folk Songs

Lu Xiaosong

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สองบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Master of Arts (M.A.) Communicative Thai as a Second Language Graduate school Huachiew Chalermprakiet University

E-mail: 465032543@qq.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมที่ปรากฏในบทเพลงร้องพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วงผู้วิจัยรวบรวมศึกษาเพลงพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงของสาธารณรัฐประชาชนจีนจากหนังสือและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาทั้งหมด 100 เพลงผลการวิจัยพบว่า ในการวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมที่ปรากฏในบทเพลงร้องพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามประเด็นทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านชีวิตความเป็นอยู่ 2) ด้านสถานะทางสังคม 3) ด้านวัฒนธรรมในสังคม 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม 5) ด้านบุคลิกลักษณะนิสัยคนในสังคม ชาวจ้วงอาศัยอยู่กับสิ่งธรรมชาติจึงประกอบอาชีพทำนา ทำสวน และประมง ฐานะทางสังคมของคนจนต่ำ ผู้ชายมีฐานะสูงกว่าผู้หญิง ชาวจ้วงมีประเพณีที่เกี่ยวกับการร้องเพลงมากมาย ชาวจ้วงเป็นกลุ่มคนที่ขยัน แต่คนจนถูกนายทุนเอาเปรียบเสมอ ทำให้คนไทยได้เข้าใจวัฒนธรรมชนเผ่าจ้วงของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้มากขึ้น และเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศใกล้ชิดยิ่งขึ้น

คำสำคัญ *: วิเคราะห์ เพลงพื้นบ้าน ชนเผ่าจ้วง*

Abstract

This research aims to analyze reflections of the Zhuangzu society through its folk songs translated into Thai. The researcher studied 100 Zhuangzu folk songs found in published texts and on websites. The analysis was conducted in five aspects: 1) ways of living, 2) social status, 3) culture, 4) interpersonal relationships, and 5) personalities of the social members. Zhuangzu peoplelived in a natural environment, so their professions were farmers, gardeners, and fishermen. Their social status was quite low as males were considered to be superior to females.

They were faithful to gods and ancestors. A lot of culture relevant to singing was found. Zhuangzu people were diligent; however,the poor were exploited by most capitalists. This research could enhance the understanding of Thai people about Zhuangzu culture in People Republic of China and support the closer relationship of the two countries.

Keywords*: analysis, folksong, Zhuangzu*

1. บทนำ

แหล่งใหญ่ที่สุดของชาวจ้วงอยู่ในภาคกลางและภาคตะวันตกของมณฑลกว่างซี มีชนชาวจ้วงอาศัยอยู่ถึงร้อยละ 95 จากหลักฐานทางโบราณคดี นักวิชาการจนเชื่อว่า มีชาวจ้วงมาตั้งถิ่นฐานอยู่แล้ว ตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ ได้พบซากศพที่เป็นหิน ที่อำเภอหลิวเจียง มีอายุกว่า 5 หมื่นปี และพบโบราณวัตถุที่มีค่าอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก ชาวจ้วงเป็นชนชาติกลุ่มน้อยในจีนที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด มีถิ่นฐานอยู่ที่เขตปกครองตนเองเผ่าจ้วงมณฑลกว่างซี เขตปกครองตนเองเผ่าจ้วงและเผ่าเหมียวมณฑลยูนนาน และมีส่วนน้อยกระจายอยู่ในบริเวณต่าง ๆ ของมณฑลกว่างตง หูหนาน กุ้ยโจว และเสฉวน (รัตนาพร เศรษกุล และ เบ็ญจา อ่อนท้วม. 2536)

ชนชาติจ้วงในมณฑลทางใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นเขตปกครองตัวเองชนชาติจ้วงมณฑลกว่างซี หรือที่คนไทยนิยมเรียกว่า กวางสี ชนชาติจ้วงนี้ พูดภาษาไท-กะได ซึ่งเป็นภาษาตระกูลเดียวกับภาษาไท ด้วยพื้นฐานทางชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไท เป็นเหตุผลหนึ่งที่รัฐบาลจีนได้เลือกพัฒนามณฑลกวางสี เป็นปากประตูเข้าสู่และเชื่อมสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อสร้างเขตการค้าเสรี โดยเชื่อว่าพื้นฐานทางชาติพันธุ์นี่เอง จะเป็นพื้นฐานอย่างดีในการเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงเศรษฐกิจกับกลุ่มชาติเอเชียอาคเนย์ที่ผู้นำจีนกำลังให้ความสำคัญมาก โดยเฉพาะประเทศไทย

ทุกประเทศจะมีวัฒนธรรมของตนเองที่แตกต่างกัน และวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจของคนทั่วประเทศ วัฒนธรรมท้องถิ่นก็เป็นสิ่งที่ควรศึกษาและสืบทอดต่อไป โดยเฉพาะเพลงพื้นบ้าน เพราะว่า เพลงเป็นสิ่งที่สื่อความหมายได้ดีที่สุด และเพลงพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างหนึ่งที่โดดเด่นที่สุด และสื่อถึงความรู้สึกนึกคิดและมีการตอบสนองความต้องการของคนได้มากที่สุด เพลงพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วงจะเป็นหนึ่งวัฒนธรรมที่น่าศึกษาวิจัย

HUANG XIANFAN และคณะ (2541) กล่าวถึงวัฒนธรรมของชนเผ่าจ้วงดังนี้ ชาวจ้วงที่อาศัยอยู่ฝั่งขวาแม่น้ำได้รับขนานนามว่า “รมย์” ส่วนที่อาศัยอยู่ทางฝั่งซ้ายได้รับขนานนามว่า “กลอน” ซึ่งหมายความว่า ชาวจ้วงชำชองการร้องรำทำเพลง รักชีวิตที่สนุกสนานรื่นรมย์ ดังจะเห็นว่าชาวจ้วงมีเทศกาลร้องรำทำเพลงที่จัดเป็นประจำทุกปี เรียกเทศกาลนี้ว่า “ตลาดนัดจำเรียง” จัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ในวันที่ 3 เดือน 3 ของทุกปี มีชาวจ้วงจากทั่วสารทิศนับพันนับหมื่นมาร่วมกันขับลำนำรำฟ้อนกัน เนื้อหาของเพลงชาวจ้วงมีหลากหลาย เช่น เพลงเชื้อเชิญ เพลงวิงวอน เพลงโต้ เพลงยกย่อง เพลงส่ง เพลงลา เพลงไล่ เพลงรับ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ชาวจ้วงจึงได้รับการขนานนามว่า “เทพแห่งบทเพลง” ในงานตลาดนัดจำเรียงนี้ชาวจ้วงยังมีกิจกรรมรื่นเริงและมีอาหารการกินอีกมากมาย ที่สำคัญและเป็นเอกลักษณ์คือ “ข้าวเบญจรงค์” คือธัญพืชห้าสี การกินข้าวเบญจรงค์ก็หมายถึงการอวยพรให้การเพาะปลูกธัญพืชต่าง ๆ ได้ผลผลิตที่ดีนั่นเอง ในงานเทศกาลนี้ ชาวจ้วงที่ยูนนานจะนำสินค้าและผลิตภัณฑ์ด้านหัตถกรรมต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยนกันด้วย งานนี้จัดขึ้นในเดือนสามซึ่งเป็นฤดูกาลเริ่มเพาะปลูก การจัดงานนี้เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเพาะปลูกอันแสนเหน็ดเหนื่อยที่จะมาถึง

เพลง หมายถึง ถ้อยคำที่นักประพันธ์เรียงร้อยหรือเรียบเรียงขึ้น ซึ่งประกอบด้วย เนื้อร้อง ทำนอง จังหวะ ทำให้เกิดความไพเราะสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้ฟัง มีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ ทั้งด้านการเลือกสรรคำที่ใช้ในการแต่ง การเรียบเรียงประโยค และการใช้โวหาร เพลงนั้นอาจให้ข้อคิดแก่ผู้ฟัง ปราณี วงศ์เทศ (2525) ได้กล่าวไว้ว่า เพลงเปรียบเสมือนเครื่องมือบันทึกประวัติศาสตร์ สามารถสะท้อนภาพสังคมได้เช่นเดียวกับวรรณกรรมประเภทอื่น การศึกษาเนื้อหาของเพลงจะทำให้เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม รวมทั้งได้รับทราบแนวความคิดและ

จินตนาการของผู้ประพันธ์อีกด้วย เนื่องจากในเนื้อเพลงมักมีเนื้อหาที่แสดงถึงค่านิยมที่คนแสดงออกในชีวิตประจำวัน

เพลงพื้นบ้าน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เพลงพื้นเมือง หมายถึง เพลงที่เกิดจากคนในท้องถิ่นต่าง ๆ ช่วยกันคิดรูปแบบการร้อง การเล่นขึ้นเป็นบทเพลงที่มีท่วงทำนองและภาษาเรียบง่าย ไม่ซับซ้อนมุ่งเน้นความสนุกสนานรื่นเริง ใช้เล่นในโอกาสต่าง ๆ หรือในโอกาสที่คนมาช่วยกันทำงานอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น เกี่ยวข้าวนวดข้าว เป็นต้น กำเนิดของเพลงพื้นบ้านไม่สามารถกำหนดได้แน่นอนว่ามีมาตั้งแต่เมื่อไหร่ เพราะเพลงพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแบบปากต่อปาก ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร แต่คาดว่าเพลงพื้นบ้านคงมีอยู่คู่สังคมมานานแล้ว เช่น เพลงกล่อมเด็ก คงเกิดมาพร้อมกับการเลี้ยงดูลูกของหญิง เพลงเกี่ยวข้าว เกิดมาพร้อมกับการประกอบอาชีพทำนา เป็นต้น

เพลงพื้นบ้านส่วนมากเป็นการเกี้ยวพาราสี หรือการซักถามโต้ตอบกัน ความเด่นของเพลงพื้นบ้านอยู่ที่ความไพเราะ คารม หรือถ้อยคำง่าย ๆ แต่มีความหมายกินใจ ใช้ไหวพริบปฏิภาณในการร้องโต้ตอบกัน เพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะมีเนื้อร้องและทำนองง่าย ๆ ร้องเล่นได้ไม่ยาก ฟังไม่นานก็สามารถเล่นร้องตามได้ การเล่นเพลงพื้นบ้านจะเล่นกันตามลานบ้าน ท้องนา ตามลำน้ำ แล้วแต่โอกาสในการเล่นเพลง สำหรับเครื่องดนตรีที่ใช้ ส่วนใหญ่เป็นเพียงเครื่องประกอบจังหวะ เช่น ฉิ่ง กรับ กลอง เป็นต้น บางครั้งใช้เพียงการปรบมือเพื่อประกอบจังหวะเท่านั้น แต่สิ่งสำคัญในการร้องเพลงพื้นบ้านอีกอย่างหนึ่งคือ "ลูกคู่" ที่ร้องรับ ร้องกระทุ้ง หรือร้องสอดเพลงซึ่งจะช่วยทำให้เกิดความสนุกสนานครึกครื้นยิ่งขึ้น

สุกัญญา สุจฉายา (2545 : 3) กล่าวว่า เพลงพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่แสดงออกมาโดยผ่านบทเพลง เป็นวิธีการอย่างหนึ่งของสังคมในการที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นหนึ่ง เพราะนอกจากความบันเทิงซึ่งเป็นความมุ่งหมายหลักแล้ว เพลงพื้นบ้านยังเปรียบเสมือนกระจกสะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ความนึกคิด ความเชื่อ ประเพณี และค่านิยมของกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของวรรณกรรมอีกด้วย เพลงพื้นบ้านมีบทบาทอยู่ในสังคมตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน เห็นได้จากการใช้เพลงแต่ละเพลงเป็นส่วนหนึ่งของประเพณี วัฒนธรรม และพิธีกรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน บทบาทความสำคัญของเพลงพื้นบ้านในอดีตนับว่ามีความสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตของคน ยากที่จะแยกออกจากกันได้ เพราะเข้าไปเกี่ยวข้องกับสังคมอย่างแนบแน่นตลอดเวลา

เพลงพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วงเป็นเพลงที่ชาวจ้วงร้องกันระหว่างคนในหมู่บ้านและร้องด้วยภาษาจ้วงของตนเอง ด้วยเหตุที่จ้วงทางใต้กับทางเหนือมีภาษาท้องถิ่นที่แตกต่างกัน เพลงจ้วงของแต่ละที่จึงมีสำเนียงที่ไม่เหมือนกัน และแบ่งคำเรียกเพลงพื้นบ้านเป็น หวน ซี เจีย ปี่ ล่วน เป็นต้น แต่ละที่มีทำนองที่แตกต่างกัน รวมทั้งหมดมี 1000 กว่าทำนอง เป็นทำนองที่ร้องง่าย และประกอบด้วยเนื้อที่ใกล้ชิดกับชีวิตของชาวจ้วง วิธีร้องแบ่งเป็น ร้องเดี่ยว ร้องโต้ตอบกันหรือร้องพร้อมกัน เป็นต้น

ชาวจ้วงเกิดมาชอบร้องเพลงทุกคน ไม่ว่าชายหญิง ก็ได้ฝึกร้องเพลงตั้งแต่สมัยเด็ก ๆ ประมาณ 4-5 ขวบ พ่อสอนลูกชาย แม่สอนลูกสาว จึงกลายเป็นประเพณีว่า ตอนเด็ก ๆ ฝึกร้องเพลง ช่วงวัยรุ่นร้องเพลง ช่วงวัยแก่สอนวิธีการร้องเพลง ชาวจ้วงโบราณใช้วิธีการร้องเพลงมาสื่อสารกับบรรพบุรุษของชาวจ้วง ปู้ลั่วถัว และในชนบท ไม่ว่าทำนาทำไร่หรือตัดฟืน เก็บใบชาบนภูเขา ในงานแต่งหรืองานศพ ในงานฉลองเทศกาลต่าง ๆ หรือการจีบระหว่างชายหญิง ก็ร้องเพลงเพื่อแสดงความรู้สึกเสมอ บางที่แม้แต่พูดคุยหรือทะเลาะกันในชีวิตประจำวันก็ใช้การร้องเพลงมาแทนคำพูด

เพลงจ้วงเป็นวิญญาณของสายเลือดที่วนเวียนในตัวของชาวจ้วง เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิด ความปรารถนาและความใฝ่ฝันของชาวจ้วง เปรียบเสมือนอากาศกับน้ำที่ขาดไม่ได้ ถ้าเอาวัฒนธรรมท้องถิ่นแห่งโลก

มาเปรียบเหมือนสวนดอกไม้ใหญ่ เพลงพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงก็จะเป็นดอกไม้ที่โดดเด่นดอกหนึ่งที่บานอยู่ในสวนดอกไม้นี้ เพลงพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงนั้นได้สืบทอดมารุ่นต่อรุ่นเป็นเวลาเกือบพันปี เหมือนกับนิทานที่บอกเล่าวิถีชีวิตของบรรพบุรุษ สื่อถึงความเข้าใจของชาวจ้วงที่มีต่อการใช้ชีวิต มีทั้งความสุขและความเศร้า เพลงพื้นบ้านเป็นสมบัติและสิ่งที่ชาวจ้วงรักและทะนุถนอม เป็นปีกแข็งที่สามารถพาชาวจ้วงไปสู่ที่ที่มุ่งหมาย เพลงพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วงจึงเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ควรสืบทอดและเผยแพร่ต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะชาวจีนซึ่งเป็นคนจ้วงและกำลังศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงมีความสนใจศึกษางานวิจัยหัวข้อ “วิเคราะห์บทเพลงร้องพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วง” โดยศึกษาเนื้อเพลงของเพลงพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงเป็นภาษาไทยและวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงที่แปลเป็นภาษาไทย ซึ่งจะทำให้คนไทยเข้าใจถึงวิถีชีวิต ค่านิยมและความเชื่อต่าง ๆ ของชาวจ้วง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมที่ปรากฏในบทเพลงร้องพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมที่ปรากฏในบทเพลงร้องพื้นบ้าน เพื่อนำมาใช้ในแนวทางในการศึกษาวิจัย

3.2 ศึกษาเพลงพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วงในสาธารณรัฐประชาชนจีน

3.3 คัดเลือกเพลงพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วงในสาธารณรัฐประชาชนจีนจากหนังสือที่เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านที่พิมพ์เผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนและจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 5 เพลง

3.4 ผู้วิจัยแปลเพลงพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วงเป็นภาษาไทย

3.5 นำเพลงพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงที่แปลเป็นภาษาไทยมาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้าน

3.6 นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

4. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมที่ปรากฏในบทเพลงร้องพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามประเด็นทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตความเป็นอยู่ ด้านสถานะทางสังคม ด้านวัฒนธรรมในสังคม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม ด้านบุคลิกลักษณะนิสัยของคนในสังคม มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านชีวิตความเป็นอยู่

ภาพสะท้อนของสังคมที่ปรากฏในบทเพลงร้องพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงด้านชีวิตความเป็นอยู่รวมทั้งที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ วิถีชีวิต สภาพสิ่งแวดล้อม ชาวจ้วงพึ่งพาอาศัยอยู่ริมแม่น้ำและภูเขา ใช้ชีวิตคู่กับธรรมชาติ ประกอบอาชีพทำนาทำไร่ทำสวน ประมง การค้าขาย การตัดฟืนในป่า และการเก็บใบชา ที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับอาชีพ คนทำอาชีพประมงอาจจะอาศัยอยู่กับเรือตลอดชีวิต คนที่เป็นสาวเก็บใบชาอาจจะใช้ชีวิตอยู่บนภูเขา

เพลงพื้นบ้านเรือประมงลำเล็กสามารถอาศัยได้ กล่าวถึง กล่าวถึง “ลุง” ที่มีอาชีพประมงพายเรือออกมาจับปลา ได้พบกับ “หลิวซานเจี่ย” และได้ทราบประสบการณ์ของ “หลิวซานเจี่ย” ว่าเขาถูกเศรษฐีลอบฆ่าจนไม่มีที่ไป เขาจึงว่า “หลิวซานเจี่ย” เป็นคนน่าสงสาร จึงอยากชวน “หลิวซานเจี่ย” มาอยู่ด้วยกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรือประมงลำเล็กแต่สามารถให้คุณอยู่ได้นะ ลุงไม่ใช่คนอันตราย ถ้าเสือร้าย
อยากจะทำลายคุณอีก ลุงจะเอาราวไม้ไผ่มาตีจนฟันมันหักเลย

จากตัวอย่างที่ยกมา ได้สะท้อนให้เห็นว่าที่อยู่อาศัยของชาวจ้วงนั้นมีความสัมพันธ์กับอาชีพด้วย คนที่มีอาชีพเป็นชาวประมง แบ่งเป็นสองประเภท ประเภทที่หนึ่ง คือ คนที่มีที่อยู่อาศัยทางบก ในช่วงที่ต้องออกเรือไปหาปลาก็อาศัยอยู่บนเรือเป็นเวลาชั่วคราว เพราะต้องออกไปจากบ้านไกล อาจจะเป็นเดือนสองเดือน แต่ช่วงที่เกิดพายุก็กลับมาที่บ้าน ประเภทที่สอง คือ คนที่ใช้ชีวิตอยู่บนเรือของตนตลอด ไม่จำเป็นกลับไปที่เดิม คนประเภทนี้ก็ออกเรือไปจับปลาไปเรื่อย ๆ พายเรือไปถึงที่ใด ที่นั้นก็เป็นบ้าน พอจับปลาได้ก็ไปขายตามตลาดแล้วก็ไปต่อ

4.2 ด้านสถานะทางสังคม

ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงด้านสถานะทางสังคมรวมทั้งฐานะของเพศชาย ฐานะของเพศหญิง ฐานะของคนจน ฐานะของคนรวย คนรวยมีฐานะทางสังคมที่สูง โดยเฉพาะผู้ชาย มีสิทธิ์เรียนหนังสือที่โรงเรียน นอกเวลาเรียนก็ไปเที่ยว คนจนไม่มีสิทธ์เรียนหนังสือ เกิดมาต้องช่วยทำงานเพื่อแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ แต่คนที่ไม่เรียนหนังสือก็จะไม่มีวันที่จะเปลี่ยนฐานะทางสังคมได้ ทำให้ลูกหลานของคนจนทำงานหนักแค่ไหนก็ยังจนไปตลอด คนรวยไม่ต้องทำอะไรก็รวยขึ้นเรื่อย ๆ

เพลงพื้นบ้านน้ำและภูเขาเป็นของประชาชนกล่าวถึง ชาวบ้านเป็นคนปลูกต้นชาทำให้ภูเขาแห้งแล้งกลายเป็นไร่ชา และบ้านที่ตนเองอยู่หรือขุนนางอยู่ทั้งหมดสร้างด้วยมือของชาวบ้าน ต้องปลูกหม่อนและทอผ้าด้วย สุดท้ายต้องจ่ายภาษีจนไม่มีข้าวกิน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ท้องเป็นท้องของประชาชนน้ำและภูเขาเป็นของประชาชน ภูเขาแห้งแล้งกลายเป็นไร่ชา
ตระกูลโม่เคยเหนื่อยแม้แต่นิดไหม คนยากจนสร้างบ้าน คนรวยมาอยู่ คนยากจนทอผ้า คน
รวยเป็นคนใส่ ด้ายเส้นไหน คนรวยเป็นคนทอ อิฐก้อนไหน คนรวยเป็นคนยก ใบชา 500
กิโลฯ มี 450 กิโลฯ ต้องใช้จ่ายภาษี ข้าว10 หลัว มี 9 หลัวต้องนำไปบริจาค เหลือ 1 หลัว
เอาไว้เลี้ยงลูก นายทุนทำให้คนจนไม่มีข้าวกิน คนโหดร้ายคน เจ้าเล่ห์หนึ่งคนเล่นสองบท ฆ่า
คนใช้มีดสองด้าน กลัวเสือก็ไม่เลี้ยงแกะ กลัวงูก็ไม่ข้ามแม่น้ำ เขาเอามีดมาขู่ เราก็ใช้มีดมารับ
เราต้องเก็บชา เราต้องร้องเพลง

จากตัวอย่างที่ยกมา ได้สะท้อนให้เห็นว่า คนจนอย่างชาวบ้านของชนเผ่าจ้วงมีฐานะทางสังคมที่ต่ำ ต้องทำงานหนักทุกชนิด ปลูกข้าวปลูกชาและสร้างบ้านให้นายทุน ทำไปมากมายแต่กลับไม่ได้รับผลผลิตที่สมควร คนจนถูกคนรวยเอาเปรียบเสมอ คนจนมีหน้าที่อย่างเดียวก็คือทำตามคำสั่งของคนรวยเท่านั้น แม้ขยันทำงานแต่ก็ยังเลี้ยงดูครอบครัวไม่ได้ เพราะการที่คนจนให้ไป ไม่ได้รับการตอบแทนจากคนรวยที่ยุติธรรม โชคชะตาของคนจนเหมือนกับว่าเป็นได้แค่คนรับใช้เท่านั้น เพราะถ้านายทุนคนนั้นเป็นคนโหดร้าย คนจนก็จะถูกขูดรีดตลอด

4.3 ด้านวัฒนธรรมในสังคม

ภาพสะท้อนของสังคมที่ปรากฏในบทเพลงร้องพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงด้านวัฒนธรรมในสังคมรวมทั้งค่านิยม ความเชื่อ การแต่งกาย ประเพณี ชาวจ้วงมีความเชื่อในเรื่องเทวดา เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม และชนเผ่าจ้วงมีประเพณีต่างๆ ที่เกี่ยวกับการร้องเพลงพื้นบ้าน

เพลงพื้นบ้านฉันกับพี่จากกันในวันที่ 3 มีนาคม กล่าวถึง ตั้งแต่ผู้หญิงได้เจอกับผู้ชายใน วันที่ 3 มีนาคม ก็หลงรักผู้ชายคนนั้น พอจากกันคิดถึงอย่างไรก็ไม่รู้ นอนก็นอนไม่หลับเพราะคิดถึง พระจันทร์จะตกพื้น ฟ้าจะสว่างแล้ว ผู้หญิงยังคิดถึงผู้ชายเสมอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จากกันกับพี่วันที่ 3 มีนาคม นอนไม่หลับในหยาฉวาง ทิวทัศน์ในฤดูใบไม้ผลิทำ
ให้ฉันไม่อยากเข้าฝัน พระจันทร์เคลื่อนตัว เงาดอกไม้บินขึ้นรั้ว

จากตัวอย่างที่ยกมา ได้สะท้อนให้เห็นว่า วันที่ 3 เดือนมีนาคมตามจันทรคติจีนของทุก ๆ ปี เป็นเทศกาลของชนเผ่าจ้วง ชนเผ่าเมี้ยว ชนเผ่าเย้า เทศกาลนี้เรียกว่า เกอซวีเจี๋ย หมายถึงวันร้องเพลง วันเกอซวีเจี๋ยมีกิจกรรมต่าง ๆ จัดขึ้น เช่น การประกวดร้องเพลงพื้นบ้าน เชิดสิงโต ชนไก่ ชนวัว ชนนก และแสดงละครต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ วันเกอซวูเจี๋ยยังเป็นวันหาคู่ของทั้งชายหญิง ทุกคนจะชอบคนที่ร้องเพลงเก่ง วันที่ 3 มีนาคม ไม่เพียงแต่เป็นวันเกอซวีเจี๋ยเท่านั้น ยังเป็นวันเช็งเม้งของชนเผ่าจ้วงด้วย ถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดของชนเผ่าจ้วง ลูกหลานทุกคนต้องกลับมาที่บ้าน เพื่อไปไหว้บรรพบุรุษที่สุสาน

4.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม

ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมรวมทั้งความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในสังคม ความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม ชาวจ้วงเป็นคนมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือคนอื่น พอเห็นคนที่ลำบากแม้ไม่รู้จักก็ยินดีที่ช่วยและช่วยอย่างเต็มใจ ความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับนายทุน ชาวบ้านเหมือนเป็นทาสรับใช้ของนายทุน ขยันทำงานแต่ไม่ได้เงินตอบแทนที่พอสมควร เพราะถูกนายทุนขูดรีดเอาเปรียบ นายทุนไม่เคยทำงาน นั่งอ่านหนังสืออย่างเดียวก็มีข้าวกิน มีเสื้อใส่ อยู่อย่างสบายและยังหาเรื่องชาวบ้านตลอด

เพลงพื้นบ้านใจของนายทุนโหดกว่างูกล่าวถึง นายทุน “โมว่ห่ายเหยิน” สั่งให้ “พ่อบ้าน” ไปตาม “หลิวซานเจี่ย” มาพบที่บ้าน “หลิวซานเจี่ย” รู้ว่า “โมว่ห่ายเหยิน” ไม่ใช่คนใจดี จึงไม่ยอมไป “พ่อบ้าน” เตือน “หลิวซานเจี่ย” ว่าอย่าหาเรื่อง “โมว่” มีอำนาจสูงกว่าพญายม เป็นเมียน้อยของ “โมว่” ไม่ต้องทำงาน แต่ “หลิวซานเจี่ย” ประชดว่า ต่อให้ “โมว่” มีเงินทองมากแค่ไหน ใจ “โมว่” ก็โหดกว่างู ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ชาย: เตือนเธอแล้วอย่าหาเรื่องตระกูลโมว่รวยมีอำนาจขุนนางเห็นเขาก็ยังกลัวพญายมเห็นเขาก็ยังต้องไหว้ถ้าเธอปฏิบัติตามโมว่กงโมว่กงจะจัดการเธอให้ดี ๆ ให้เธออยู่บ้าน ไม่ต้องเจอแดดออกบ้านมีคนยก

หญิง: อย่ามาว่าตระกูลนายทุนร่ำรวยใจของนายทุนโหดกว่างูล้างมือในสระน้ำ ปลาตายเดินผ่านต้นไม้เขียว ต้นไม้ก็เหี่ยวตลกจริงวัวแก่ตกในแม่น้ำถ้าวัวตายก็เอามีดมาแกะเนื้อเป็นชิ้นๆ

จากตัวอย่างที่ยกมา ได้สะท้อนให้เห็นว่า นายทุนในสมัยนั้นมีอำนาจใหญ่โตกว่าขุนนางอีก เพราะว่าการเดินทางไม่สะดวก ถ้าหากชาวบ้านพบเรื่องไม่ยุติธรรม ก็ไม่มีทางไปฟ้องร้องกับฮ่องเต้ได้ ขุนนางประจำเขตก็เข้าข้าง

นายทุน เพราะคนให้ความสำคัญกับเงินทอง นายทุนทำอะไรได้ตามใจเสมอ ไปแย่งสาวสวยชาวบ้านมาเป็นเมียน้อย ถ้ามีคนไปฟ้องกับขุนนาง นายทุนแค่ให้สินบนแก่ขุนนาง ก็ไม่มีการลงโทษกับนายทุน แต่ไม่ใช่ทุกคนยอมเป็นเมียน้อยที่ไม่ต้องทำงาน อยู่บ้านนายทุนสบาย ๆ มีคนรับใช้ตลอด โดยเฉพาะสมัยหลิวซานเจี่ย ผู้หญิงเริ่มเป็นตัวเองมากขึ้น กล้าแสดงออก ปฏิเสธสิ่งที่ไม่อยากทำ เพราะฉะนั้น ชาวบ้านจึงต้องต่อสู้กับนายทุนที่ใจร้ายเสมอ

4.5 ด้านบุคลิกลักษณะนิสัยของคนในสังคม

ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงด้านบุคลิกลักษณะนิสัยของคนในสังคมในเรื่องที่เกี่ยวกับความขยัน ชาวจ้วงเป็นคนขยันทำงาน ไม่เกี่ยงงาน ในสายตาของชาวบ้าน ทุกที่เป็นเงินเป็นทอง พื้นดินที่แห้งแล้ง ชาวจ้วงก็สามารถทำให้มันกลายเป็นที่ที่อุดมสมบูรณ์ได้ ไปทำงานทุกวันไม่ว่าแดดแรงและฝนตก เช้าไปเย็นกลับ เพื่อเปลี่ยนฐานะทางสังคมให้ดีขึ้น เพื่อชีวิตของครอบครัวมีคุณภาพและลูกหลานได้อยู่อย่างสุขสบาย และคนจ้วงเป็นคนที่กล้าหาญ กล้าที่จะต่อสู้กับสิ่งที่ไม่ยุติธรรม

เพลงพื้นบ้านเธอร้องเพลงมากกว่าฉันได้ยังไงกล่าวถึง นายทุน “โมว่ห่ายเหยิน” รู้ว่า “หลิวซานเจี่ย” มาถึงหมู่บ้านของตัวเอง ให้คนรับใช้ไปตาม “หลิวซานเจี่ย” มาพบหน้า แต่ “หลิวซานเจี่ย” ไม่ยอมไปเป็นเมียน้อย “โมว่ห่ายเหยิน” โกรธมาก รู้ว่า “หลิวซานเจี่ย” ร้องเพลงเก่ง แต่ “โมว่ห่ายเหยิน” ก็ร้องเพลงไม่เป็น จึงจ้างพวกปัญญาชนมาแข่งกับ “หลิวซานเจี่ย” แต่ “หลิวซานเจี่ย” ไม่เคยกลัว และยังล้อว่าพวกปัญญาชนเป็นกบใต้บ่อน้ำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

> *ไม่ได้รู้สึกเสียใจภายหลัง เธอขี่ก้อนเมฆได้ ฉันก็บินได้ ตัวต่อหยุดพักบนหลังเต่า ถ้าเธอกล้ายื่นหัวออก ฉันก็จะต่อยต่อ เป็นนก (นก Carduelisspinus) ตัวเล็กที่เพิ่งออกจากรัง คิดว่าเธอร้องเพลงได้กี่เพลง วันนั้นฉันเดินผ่านสะพาน เมื่อร้องเพลงก็ร้องได้มากเต็มแม่น้ำ เธอร้องเพลงมากกว่าฉันได้ยังไง ฉันมีเป็นหมื่นเป็นแสนเพราะปีนั้นน้ำท่วมเพลงซานเกอมากจนทำให้น้ำในแม่น้ำ ๑ สายติดไม่ไหล ไม่รู้จักอาย กบใต้บ่อน้ำอยากจะอวดตัวเอง เธอเคยเห็นฟ้าและดินมากแค่ไหน เคยเห็นแม่น้ำกี่สาย เธอหุบปากไว้ ฉันเป็นหินก้อนใหม่ในน้ำ ผ่านลมผ่านคลื่นมาจนชินแล้ว ยังเคยให้เรือลำใหญ่หลายลำชนจนพัง*

จากตัวอย่างที่ยกมา ได้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงของชนเผ่าจ้วงไม่เคยกลัวอำนาจของนายทุน และในสมัยนั้นครอบครัวแต่ละครอบครัวจะมีสามีภรรยาแค่หนึ่งคน ยกเว้นบ้านผู้ชายที่ร่ำรวยและผู้ชายที่ไม่มีคุณธรรม จึงอยากหาเมียน้อย นึกว่ามีเงินเทียบกับมีทุกอย่าง แต่ผู้หญิงชาวจ้วงเป็นคนที่มีจิตใจบริสุทธิ์ เป็นคนกล้าปฏิเสธการขูดรีดของผู้ที่มีอำนาจ เพราะรู้ดีว่าสิ่งใดไม่สมควรทำ และไม่เคยอายในการที่ตัวเองเป็นคนจนและไม่ได้เรียนหนังสือ ถ้ามีคนอื่นมาท้าทาย ความแข็งแรงและความกล้าก็จะทำให้ผู้หญิงจ้วงสู้ต่อไปได้

5. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงที่แปลเป็นภาษาไทย มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลดังนี้

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมจากเพลงพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงที่แปลเป็นภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า ในด้านวัฒนธรรมของชนเผ่าจ้วง ชาวจ้วงมีประเพณีที่น่าสนใจก็คือ เทศกาลร้องเพลง หรือเรียกว่า เกอซวูเจี๋ย เป็นวันที่ 3 เดือน 3 ของทุก ๆ ปี ตามจันทรคติของสาธารณะรัฐประชาชนจีน เพราะว่า วันที่ 3 เดือน 3 เกอซวูเจี๋ยนั้นเป็นวันสำคัญสำหรับชนชาติกลุ่มน้อยของจีน โดยเฉพาะชนเผ่าจ้าง เกอสวูเจี๋ยมีประวัติความเป็นมากว่าพันปีแล้ว พอถึงวันเกอซวูเจี๋ย

ชาวจ้วงที่ทำงานในที่ต่าง ๆ จะต้องกลับมาพบหน้าพบตากัน และร่วมกันประกวดการร้องเพลง คนที่เข้าประกวดทุกปีมีตั้งร้อยคนพันคน มีแต่มากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่น้อยลงเด็ดขาด และในวันนั้นชาวจ้วงก็จะทำข้าวเหนียวหลายสีด้วย ทุกคนได้สืบทอดวัฒนธรรมของบ้านตนเองมาอย่างดี พอทุกคนปฏิบัติ ลูกหลานก็จะทำตามไปโดยอัตโนมัติ เพราะได้เรียนรู้จากคนที่อยู่ข้าง ๆ ซึ่งก็เป็นพ่อแม่พี่น้องนั่นเอง และวัฒนธรรมท้องถิ่นก็จะได้มีการเผยแพร่และสืบทอดต่อไปอย่างยาวนาน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดและทฤษฎีด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ สีจิ้นผิง (XI JINPING, 2015) กล่าวว่า วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีคุณภาพและมีคุณค่า ถือว่าเป็นหัวใจของชาวจีนทุกคน เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการอนุรักษ์ใจกลางของสังคมนิยมเรา ยังเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งและเหนียวแน่นเพื่อจะตั้งมั่นในกระแสของวัฒนธรรมโลก เราต้องเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นของบ้านเราให้ดี

6. บทสรุป

การวิเคราะห์บทเพลงร้องพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วง มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมที่ปรากฏในบทเพลงร้องพื้นบ้านชนเผ่าจ้วง โดยคัดเลือกศึกษาเพลงพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงของสาธารณรัฐประชาชนจีนจากหนังสือและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ตีพิมพ์เผยแพร่มา 5 เพลง ผลการวิจัยพบว่า ชาวจ้วงอาศัยอยู่กับสิ่งธรรมชาติจึงประกอบอาชีพทำนา ทำสวน และประมง ฐานะทางสังคมของคนจนต่ำ ผู้ชายมีฐานะสูงกว่าผู้หญิง ชาวจ้วงมีประเพณีที่เกี่ยวกับการร้องเพลงมากมาย ชาวจ้วงเป็นกลุ่มคนที่ขยัน แต่คนจนถูกนายทุนเอาเปรียบเสมอ ทำให้คนไทยได้เข้าใจวัฒนธรรมชนเผ่าจ้วงของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้มากขึ้น และเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศใกล้ชิดยิ่งขึ้น

จากการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านชนเผ่าจ้วงมีข้อเสนอแนะให้วิเคราะห์เพลงพื้นบ้านของชนเผ่าเมี้ยว และวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วง

7. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ ดร. พัชรินทร์ บูรณะกร ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความสมบูรณ์ครบถ้วน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อัมพร สุขเกษม รองศาสตราจารย์ธิดา โมสิกรัตน์ คณะกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

8. เอกสารอ้างอิง

รัตนาพร เศรษกุล และเบ็ญจา อ่อนท้วม. (2536). *จ้วง-ไท-ไทย สายใยแห่งวัฒนธรรม*.เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปรานี วงษ์เทศ. (2525).*พื้นบ้าน พื้นเมือง*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยา.

สุกัญญา สุจฉายา. (2545) *เพลงพื้นบ้านศึกษา*.(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

HUANG XIANFAN. (2541) *"壮族通史"*.广西:广西民族出版社.

XI JINPING. (2015). *壮族"习近平总书记在文艺工作座谈会上的重要讲话学习读本*.北京:学习出版社.